

סיפורי כאב כנקודת צמיחה

נחמיה רוזנפלד
שליח לשעבר בסידיני (תשע"ד)
כיום שליח בנושוייל

לפני מספר שנים דודתי רוני האירה לי פן מיוחד במאבק יעקב עם האיש. ראשית כל נביט בפסוקים ונשים לב למעבר בין השעות השונות של היממה:

ותעבר המנחה על-פניו והוא לן בלילה-הוא במחנה:
בנקם I בלילה הוא ניסח את-שתי נשיו ואת-שתי שפחתיו ואת-אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבק:
בנקם ויעברם את-הנחל ויעבר את-אשר-לו:
וינתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר:
וירא כי לא יכל לו ויגע בכף-ירכו ותקע כף-ירכו יעקב בהאבקו עמו:
ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם-ברכתני:
ויאמר אליו מה-שגמך ויאמר יעקב:
ויאמר לא יעקב ואמר עוד שמך כי אם-ישראל כיישרית עם-אלקים ועם-אנשים ותוכל:
וישאל יעקב ויאמר הגידה-נא שגמך ויאמר למה זה תשאל לשמי ויגיד אתו שם:
ויקרא יעקב שם המקום פניאל כיי-ראיתי אלקים פנים אל-פנים ותנצל נפשי:
ויזרח-לך השמש באשר עבר את-פנואל והוא צלע על-ירכו:

יעקב מעביר את המנחה, קם בלילה להעביר את נשותיו שפחותיו וילדיו ונאבק בלילה עם איש עד עלות השחר. האיש אף מבקש להסתלק כי עלה השחר ובתום הסיפור זורח השמש על יעקב והוא עובר את פניאל כשהוא צולע. מדוע התורה מדגישה כל כך את זמני היממה?

בנוסף, תמונה בקשת יעקב. הוא נאבק עם האיש, נפצע ואף צולע. מדוע אינו שולח את האיש ישר כאשר זה מבקש? הרי יעקב נאבק עם מי שנראה כשונא. לא רק שיעקב לא משלח את מי שפגע בו, אלא אף מבקש ברכה ממנו. מדוע מבקש ברכה מאויב?

נתחיל מבקשת יעקב. בשנה הראשונה שלי כמורה, כששאלתי את כיתת החינוך שלי לפרש בקשת הברכה של יעקב מאדם שנאבק עימו, ענה תלמיד אחד כי ברכה מחברים הרי שזה ברור מאליו, לעיתים אף חברים מחמיאים ומברכים יתר על המידה. לעומת זאת, ברכה מאת אויב או שונא הרבה יותר אמיתי ולפעמים יותר כן.

דודתי האירה פן אחר בברכה שמבקש יעקב. יעקב עובר תלאות רבות. הוא מתחיל את הסיפור בחושך, בלילה. הלילה יכול להיות חושך פיזי כפשוטו או דימוי לעת פחד ואי ודאות, המתאים מאוד לתחושותיו של יעקב ערב פגישתו עם עשיו אחיו. שני הרבדים הללו של העולם הפיזי ועולמו הפיסכולוגי של יעקב ניתנים לראות בהתרחשות עם האיש. בעיצומו של הסיפור הוא נאבק עם האיש, ולא ברור האם האירוע קרה במציאות או בחלום בינו לבין עצמו. אך כאשר מפציע השחר, עת בו ניתן לרחוק למרחקים, שעת התבהרות המחשבתית, יעקב יכול היה לבחור להשאיר את הסיפור מאחוריו ולהמשיך הלאה, כלומר לשלוח את האדם שנאבק עימו ולשכוח ממנו, כפי שהאדם ביקש. אולם, יעקב מביט אל עבר הסיפור הכאב שעבר ושואל את עצמו, איזו ברכה אני יכול לקבל מהכאב שעברתי? איך אצמח משבר זה? מה למדתי על עצמי?

על כן, הברכה שהאיש נותן לו הוא ההכרה, התובנה וההמשגה של מה שעבר "כיישרית עם-אלקים ועם-אנשים ותוכל". יעקב אינו זורק את הסיפור הכאוב שקרה בשעת המצוקה הפיזית והמנטלית, כי אם מסתכל אחריו שוב בזמן בהירות, כאשר זורח השמש ומבקש ברכה ולמידה ממה שעבר.

שמו החדש - ישראל, מהווה מודל לנו, לעם הקרוי על שמו, להביט אל העבר ועל שעת מצוק ולחשוב מה הברכה שניתן להפיק מהם, מה למדנו על עצמנו.

לתגובות: nryesodot@gmail.com